УДК 791.43:316.7

КІНОМИСТЕЦТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ТРАНСЛЯЦІЇ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Ключинська А.В., здобувач вищої освіти
Науковий керівник – Бурназова В.В., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри сценічного мистецтва і культури
Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: кіномистецтво, культурні цінності, полікультурне середовище, креативні індустрії, культурна ідентичність

Актуальність. У сучасному глобалізованому світі кіномистецтво відіграє важливу роль у формуванні культурного простору та світогляду суспільства. Воно виступає не лише формою мистецтва, а й потужним засобом комунікації, що здатен передавати культурні смисли, цінності та ідентичність різних народів.

Актуальність дослідження зумовлена зростанням ролі полікультурного середовища, в якому взаємодіють різні культури, традиції та світоглядні системи. У таких умовах особливого значення набуває проблема трансляції культурних цінностей, збереження національної ідентичності та водночас відкритості до міжкультурного діалогу.

Кінематограф є важливою складовою креативних індустрій, які сьогодні активно розвиваються та впливають на економічні й соціокультурні процеси. Завдяки візуальній природі кіно стає ефективним інструментом поширення культурних наративів у глобальному масштабі.

Мета дослідження – проаналізувати кіномистецтво як інструмент трансляції культурних цінностей у полікультурному середовищі.

Завдання дослідження:

- визначити механізми трансляції культурних цінностей засобами кіно;
- проаналізувати роль кінематографу в полікультурному діалозі;
- окреслити тенденції розвитку кіно як складової креативних індустрій

Культурні цінності є сукупністю матеріальних і духовних надбань суспільства, які визначають його ідентичність та світогляд. За визначенням М. В. Поповича, культура є системою смислів, що формують поведінкові та світоглядні орієнтири людини [6].

Кіномистецтво виступає одним із найефективніших засобів трансляції цих цінностей, оскільки поєднує в собі візуальні, аудіальні та наративні елементи впливу. Як зазначає В. Л. Скуратівський, кіно є феноменом масової культури, що здатен формувати суспільну свідомість [8].

У системі креативних індустрій кінематограф займає важливе місце, оскільки поєднує мистецтво та економіку, створюючи культурний продукт, який має як естетичну, так і комерційну цінність.

Полікультурне середовище характеризується співіснуванням різних культур, що зумовлює необхідність міжкультурної комунікації та взаєморозуміння. У цьому контексті кіно виступає універсальною мовою, здатною долати культурні бар'єри [2].

Механізми трансляції культурних цінностей у кіно включають:

- сюжет і наратив;
- образну систему (символи, архетипи);
- мову, музику та візуальну стилістику;
- репрезентацію традицій і соціальних норм.

Український кінематограф демонструє ефективність цих механізмів. Наприклад, фільм *Тіні забутих предків* (реж. С. Параджанов, 1965) репрезентує традиційну гуцульську культуру, міфологію та обрядовість, формуючи уявлення про національну ідентичність.

Сучасне кіно також активно працює з темою полікультурності. У стрічці Додому (реж. Н. Алієв, 2019) відображено кримськотатарську культуру та проблематику ідентичності в умовах сучасних соціальних трансформацій.

Кінематограф виступає інструментом міжкультурного діалогу, оскільки дозволяє глядачам з різних країн ознайомитися з культурними особливостями інших народів. Як підкреслює Л. І. Брюховецька, українське кіно є важливим засобом збереження культурної пам'яті [1].

В умовах глобалізації національне кіно стикається з викликами стандартизації та культурної уніфікації, однак водночас отримує нові можливості для міжнародної комунікації та популяризації власної культури [4].

Сучасна кіноіндустрія розвивається під впливом глобалізаційних процесів, цифровізації та розвитку стримінгових платформ. Це сприяє розширенню аудиторії та доступності культурного продукту [3].

Цифрові технології змінюють способи виробництва та розповсюдження кіно, роблячи його більш інтерактивним і доступним для різних культурних груп. У результаті посилюється роль кіно як засобу трансляції культурних цінностей.

Перспективи українського кінематографу пов'язані з:

- інтеграцією у світовий культурний простір;
- розвитком національного контенту;
- підтримкою держави та міжнародною співпрацею.

Сучасні фільми, такі як Атлантида (реж. В. Васянович, 2019) та Мої думки тихі (реж. А. Лукіч, 2019), демонструють здатність українського кіно поєднувати локальні культурні коди з універсальними темами.

Отже, кіномистецтво є потужним інструментом трансляції культурних цінностей у полікультурному середовищі. Воно забезпечує

збереження національної ідентичності, водночас сприяючи міжкультурному діалогу та взаєморозумінню.

Кінематограф як складова креативних індустрій має значний потенціал впливу на формування культурної свідомості суспільства. В умовах глобалізації та цифровізації його роль лише зростає.

Перспективи подальших досліджень полягають у більш глибокому аналізі впливу новітніх медіа та цифрових платформ на трансляцію культурних цінностей.

Список використаних джерел

1. Брюховецька Л. І. Український кінематограф: нариси з історії. Київ : АртЕк, 2009. 360 с.
2. Бурназова В. В., Гладун Є. Адаптація українського актора до полікультурного середовища: виклики, успішні стратегії та рекомендації для студентів. // Там само. С. 71-75. URL: https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/33279
3. Бурназова В. В., Коробка А. Сучасне кіно між традицією та експериментом: аналіз нових тенденцій. // Інтеграція науки і освіти: розвиток культурних і креативних індустрій : зб. матеріалів IV Всеукр. наук.-практ. конф. / ред.: Л. П. Макаренко, Д. С. Черняк. Київ : КНУТД, 2025. 342 с., С. 185–188. URL: https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/33279
4. Бурназова В. В., Шнайдер А. Традиції і трансформація: збереження національного хореографічного і музичного коду в умовах глобалізації. // Там само. С. 124–128. URL: https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/33279
5. Конвенція про охорону та заохочення розмаїтості форм культурного самовираження : прийнята Генеральною конференцією ЮНЕСКО 20 жовт. 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952_008
6. Попович М. В. Нарис історії культури України. Київ : АртЕк, 1998. 728 с.
7. Про державну підтримку кінематографії в Україні : Закон України від 23 берез. 2017 р. № 1977-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1977-19
8. Скуратівський В. Л. Екранні мистецтва у соціокультурних процесах XX ст. : у 2 кн. Київ : ДІТМ, 1997. Кн. 1. 296 с.